

[...]

- A semleges államok mentési kísérletei

[...]

- 11 -

[...]

A másik semleges ország, amely sokoldalúan próbált a mentési tevékenységben bekapcsolódni Svédország. A mentési munkálatok úgy kezdődtek, hogy a svéd követ Carl Danielson arra kért engedélyt a magyar kormánytól, hogy a Svéd Vöröskereszt a Magyar Vöröskereszttel együtt az árván maradt, elhagyatott gyermekek ügyében kezdhesse tevékenykedni. Továbbá lehetőséget kért olyan zsidók Svédországba való kivándorlására, akiknek rokonai, vagy üzletfelei Svédországban éltek.

A mentés 1944 nyarán felgyorsult. Junius 26-án kinevezték Valdemar Langlet-et Svéd Vöröskereszt magyarországi képviselőjévé. Junius 30-án megérkezett a svéd király távirati jegyzéke a magyar kormányhoz. Julius 9-én Budapestre érkezett Raoul Wallenberg és átvette a mentőakció vezetését.

A továbbiakban a mentés a svájci példa szerint folyt. A Svéd Nagykövetség nem monlevelot, hanem időiglenes utleveleket adott. A nyilaskeresztes uralom átvétele után a nyilaskeresztes államfő abban a reményben, hogy Svédország elismeri a nyilas-

- 12 -

keresztes kormányt, Wallenberggel való tárgyalás alapján beleegyezett, hogy 4.500 zsidó ilyen utlevelet kaphasson. Az utlevelek tulajdonosai ugyancsak beköltöztek a semleges gettóba. A 4.500-as kontingenst titokban ugyancsak felemelték, a svéd védettek száma így 10 ezer fölé emelkedett.

A svéd védettség éppugy, mint a svájci nem minden esetben használt. Előfordult, hogy a svéd védettház teljes lakosságát a nyilaskeresztesek agyonlőtték.

Wallenberg nagy személyi bátorságot tanusított. A Bécs felé tartó halálmenetekből, a téglagyárakból, munkaszolgálatos századokból személyesen mentett ki embereket, és a pesti gettó megmentésének ügyében is nagy szerepet vállalt.

Ismeretes, hogy Wallenberg 1945 január 17-én elindult a már szabad Debrecen városába, hogy a szovjet parancsnoksággal találkozzon. Elindult, de soha nem érkezett meg. További sorsának részletei számunkra ismeretlenek.

[...]

- 27 -

[...]

Budapest, 1989. április eleje.